

Monitor ZZP'ers Bouw

2017, eerste halfjaar

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Het auteursrecht voor de inhoud berust geheel bij de Stichting Economisch Instituut voor de Bouw. Overnemen van de inhoud (of delen daarvan) is uitsluitend toegestaan met schriftelijke toestemming van het EIB. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Mei 2018

Monitor ZZP'ers Bouw

2017, eerste halfjaar

D. Stiemer

Inhoudsopgave

Woord vooraf	7
1 Conclusies op hoofdlijnen	9
2 Ontwikkeling aantal zzp'ers	13
3 Totaal bouwnijverheid	15
3.1 Gewerkte uren per week	15
3.2 Gewerkte weken	16
3.3 Uurtarieven	16
3.4 Omzet en bruto inkomen	17
3.5 Orderportefeuille	18
3.6 Belemmeringen en toekomstplannen	19
4 Algemene bouw	21
4.1 Gewerkte uren per week	21
4.2 Gewerkte weken	22
4.3 Uurtarieven	22
4.4 Omzet en bruto inkomen	23
4.5 Orderportefeuille	24
4.6 Belemmeringen en toekomstplannen	25
5 Gespecialiseerde bouw	27
5.1 Gewerkte uren per week	27
5.2 Gewerkte weken	28
5.3 Uurtarieven	28
5.4 Omzet en bruto inkomen	29
5.5 Orderportefeuille	30
5.6 Belemmeringen en toekomstplannen	30
6 Grond-, water- en wegenbouw	33
6.1 Gewerkte uren per week	33
6.2 Gewerkte weken	34
6.3 Uurtarieven	34
6.4 Omzet en bruto inkomen	35
6.5 Orderportefeuille	36
6.6 Belemmeringen en toekomstplannen	37
Bijlage	39
Begrippenlijst	41

Woord vooraf

De monitor ZZP'ers Bouw betreft een halfjaarlijkse conjunctuurmeting onder zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) werkzaam in de bouw. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de partijen betrokken bij de CAO Bouw en Infra. Deze meting is verricht in de maanden oktober tot en met december 2017 en betreft vragen over de ontwikkelingen in het eerste halfjaar van 2017.

De laatste jaren is het aantal personen dat als zzp'er in de bouw actief is sterk toegenomen. Afhankelijk van de toegepaste definitie gaat het om een groep van ruim 137.000 ondernemingen zonder personeel die inmiddels een belangrijke schakel vormen in het productieproces van de bouw. Het conjunctuuronderzoek schetst een beeld van de sociaaleconomische positie van de zzp'ers aan de hand van kenmerken die in de tijd kunnen worden gevolgd.

1 Conclusies op hoofdlijnen

Opnieuw vond in de bouwsector een sterke productiestijging plaats. Tegelijkertijd nam het aantal zzp'ers in de eerste helft van 2017 verder toe. De stijgende uurtarieven in combinatie met de hoge bezettingsgraad en de hoge werkvoorraad laten zien dat zzp'ers nog altijd erg gewild zijn door bedrijven. Daarmee zagen zzp'ers ook een stijging van de omzet, die in het eerste halfjaar van 2017 vooral werd verkregen vanuit de verhoogde woningbouwproductie.

Tabel 1.1 Overzichtstabel kengetallen zzp'ers naar sector, eerste halfjaar 2017

	Totale bouw	Algemene bouw	Gespecialiseerde bouw	Grond-, water- en wegebouw
Aantal zzp'ers[†]	137.197	60.598	69.607	6.992
Bezetting				
Gewerkte uren per week	41	40	42	42
Gewerkte weken per halfjaar	23	23	24	23
Bezettingsgraad	94%	93%	94%	95%
Uurtarieven				
Gemiddelde	€ 40,90	€ 39,91	€ 41,97	€ 38,12
Hoogste	€ 43,64	€ 43,03	€ 44,58	€ 40,30
Laagste	€ 37,68	€ 37,27	€ 38,07	€ 36,67
Omzet en inkomen				
Omzetmutatie	4,1%	3,7%	8,8%	0,2%
Maandelijks bruto inkomen**	€ 6.200	€ 5.900	€ 6.400	€ 6.100
Orderportefeuille				
Werkvoorraad in weken	15	15	15	17

[†]Bron KvK, gemeten aan het eind van het eerste halfjaar van 2017

**Betreft een berekend gemiddelde per maand van de omzet uit arbeid

Bron: EIB

Bezetting blijft gelijk

- Het aantal gewerkte uren per week vertoont schommelingen in de tijd. Na een stijging in het vorige halfjaar bleef dit in het eerste halfjaar van 2017 redelijk constant. Het gemiddelde aantal gewerkte uren per week kwam daarmee net boven de 41 uur. In de algemene bouw en de gespecialiseerde bouw bleef het aantal gewerkte uren per week constant op respectievelijk 40 en 42 uur per week. In de gww vond een zeer lichte daling plaats, maar dit resultaat is mogelijk beïnvloed door steekproefeffecten. Het aantal gewerkte uren lag daarentegen nog altijd het hoogst binnen de gww, hier werd gemiddeld meer dan 42 uur per week gewerkt. Binnen de algemene bouw werd in vergelijking met de andere sectoren gemiddeld genomen het minste aantal uren gewerkt. Toch is dit gemiddelde hoog in vergelijking met eerdere jaren.

- Het aantal gewerkte weken per halfjaar bleef constant. In het eerste halfjaar van 2017 werd gemiddeld 23 van de 26 weken gewerkt. Ditzelfde beeld geldt voor de algemene bouw en de gww. Alleen in de gespecialiseerde bouw vond een lichte stijging plaats van één week, waardoor er gemiddeld 24 weken werd gewerkt. Daarmee was het gemiddeld aantal gewerkte weken in de gespecialiseerde bouw het hoogst. Binnen de gespecialiseerde bouw nam ook het aandeel zzp'ers dat aangeeft iedere week te werken met 10%-punt toe.
- De bezettingsgraad, gemeten in aantal gewerkte uren afgezet tegen dat wat potentieel mogelijk geweest zou zijn bij volledige bezetting, steeg licht met 1%-punt. Het gemiddelde lag daarmee op 94%, wat historisch gezien een hoge bezettingsgraad is.

Lichte stijging gemiddeld uurtarief

- Het uurtarief van zzp'ers in de bouw vertoonde in de eerste helft van 2017 een lichte stijging (van ongeveer € 1) ten opzichte van het halfjaar daarvoor. Gemiddeld werd € 41 per uur gerekend. Ook binnen de algemene en gespecialiseerde bouw vond eenzelfde soort stijging plaats, uurtarieven in deze sectoren lagen gemiddeld op respectievelijk € 40 en € 42. Binnen de gww vond daarentegen juist een daling plaats, maar steekproefeffecten zijn mogelijk van invloed geweest op dit beeld. Een meerderheid van de zzp'ers binnen de bouw hanteerde een uurtarief tussen € 36 en € 45.
- De lichte stijging van het uurtarief blijkt daarnaast uit een stijging van het laagst gerekende tarief van € 36 naar € 38. Het hoogste gemiddelde tarief bleef juist gelijk (€ 44). Het verschil tussen het hoogste en het laagste tarief is daardoor met meer dan € 1 gedaald en bedroeg ongeveer € 6. In vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder, is dit verschil constant gebleven, maar de niveaus van zowel het hoogste als het laagste tarief zijn daarentegen wel gestegen. Het grootste verschil was te vinden bij de gespecialiseerde bouw, in de gww was het verschil tussen het hoogste en het laagste tarief het kleinst.

Omzet en -aandeel uit woningbouwproductie stijgt

- Net als in de voorgaande periode nam de omzet van zzp'ers in de bouw ook in de eerste helft van 2017 toe. Zzp'ers in de bouw gaven dit aan en ook de berekende halfjaarlijkse omzet, op basis van het aantal gewerkte uren, weken, het uurtarief en het aantal zzp'ers nam in de totale bouw met 4,1% toe. Alle drie de sectoren zagen de (berekende) omzet stijgen, maar vooral de sterke stijging in de gespecialiseerde bouw droeg bij aan de totale stijging (+8,8%). De omzetstijging in de gww was daarentegen geringer (+0,2%).
- De stijging in de omzet werd vooral veroorzaakt door de hogere woningbouwproductie. Het omzetaandeel dat werd verkregen vanuit de woningbouw bedroeg meer dan 52%. Dit betekende een stijging van 5% ten opzichte van een halfjaar daarvoor. Tegenover deze stijging, stond een daling in de omzet verkregen uit utiliteitsbouw. Ditzelfde beeld gold voor de omzet in de algemene en gespecialiseerde bouw. Het grootste omzetaandeel binnen de gww werd verkregen vanuit de eigen sector (76%).
- Het berekende bruto-inkomen bedroeg per maand gemiddeld iets minder dan € 6.200 in de eerste helft van 2017 en vertoonde daarmee een stijging van bijna 2% ten opzichte van de tweede helft van 2016. Deze lichte stijging was ook te zien in de algemene bouw. Binnen de gespecialiseerde bouw bleef het inkomen gelijk en de gww vertoonde een lichte daling. Het gemiddelde maandinkomen lag in de gespecialiseerde bouw op bijna € 6.400 en daarmee was het maandinkomen in deze sector het hoogst. In de algemene bouw werd zo'n € 5.900 verdiend en in de gww bedroeg het maandinkomen € 6.100.

Werkvoorraad blijft constant en wordt positief beoordeeld

- De werkvoorraad van zzp'ers in de bouw bleef in de eerste helft van 2017 constant ten opzichte van de tweede helft van 2016. Gemiddeld hadden zzp'ers 15 weken werk in het vooruitzicht. In de algemene en gespecialiseerde bouw vond een stijging plaats, zzp'ers hebben in deze sectoren gemiddeld één week meer in de planning. In beide sectoren lag de werkvoorraad in de eerste helft van 2017 op 15 weken. Deze stijgingen werden gecompenseerd door een daling van twee weken binnen de gww. In de gww stonden gemiddeld 17 weken werk op de planning. Daarmee is dit gedaald in vergelijking met de tweede helft van 2016 toen er 19 weken op de planning stonden. Ten opzichte van de

eerste helft van 2016 was dit echter nog altijd een stijging van twee weken. Ondanks de recente daling is de werkvoorraad binnen de gww hoger dan in de andere sectoren.

- Een groter aandeel zzp'ers gaf aan dat hun werkvoorraad was gestegen ten opzichte van een halfjaar daarvoor. Zowel binnen de gespecialiseerde bouw als de gww was de stijging van het aandeel zzp'ers, dat aangaf dat de werkvoorraad was gestegen, hoog (+9%-punt). Binnen de algemene bouw vond ook een stijging plaats, maar deze stijging was bescheidener (+6%-punt). In lijn met de gestegen werkvoorraad in de algemene en gespecialiseerde bouw, gaf een meerderheid in deze sectoren aan dat de werkvoorraad was toegenomen ten opzichte van een halfjaar daarvoor (44%). Alleen binnen de gww gaf de meerderheid aan dat de werkvoorraad gelijk is gebleven. Het aandeel zzp'ers dat aangaf dat de werkvoorraad kleiner was geworden, is in de totale bouw gedaald met 10%-punt en kwam daarmee op 19%.
- Daarnaast zijn zzp'ers positief over de toekomst, het aandeel dat aangaf dat de werkvoorraad 'groot' was, steeg met 13%-punt. Echter, het aandeel dat aangaf dat de werkvoorraad 'normaal' was, is nog altijd het grootst. Bijna 54% van de zzp'ers gaf dit aan. Een overgrote meerderheid verwacht daarnaast dat de markt in 2018 gelijk zal zijn of dat deze zal aantrekken. Binnen de gespecialiseerde bouw en de gww was het grootste deel van mening dat de markt gelijk zal blijven. Binnen de algemene bouw gaf een meerderheid aan te denken dat de markt nog verder zal aantrekken.

Minderheid ondervindt belemmeringen, meerderheid blijft zzp'er

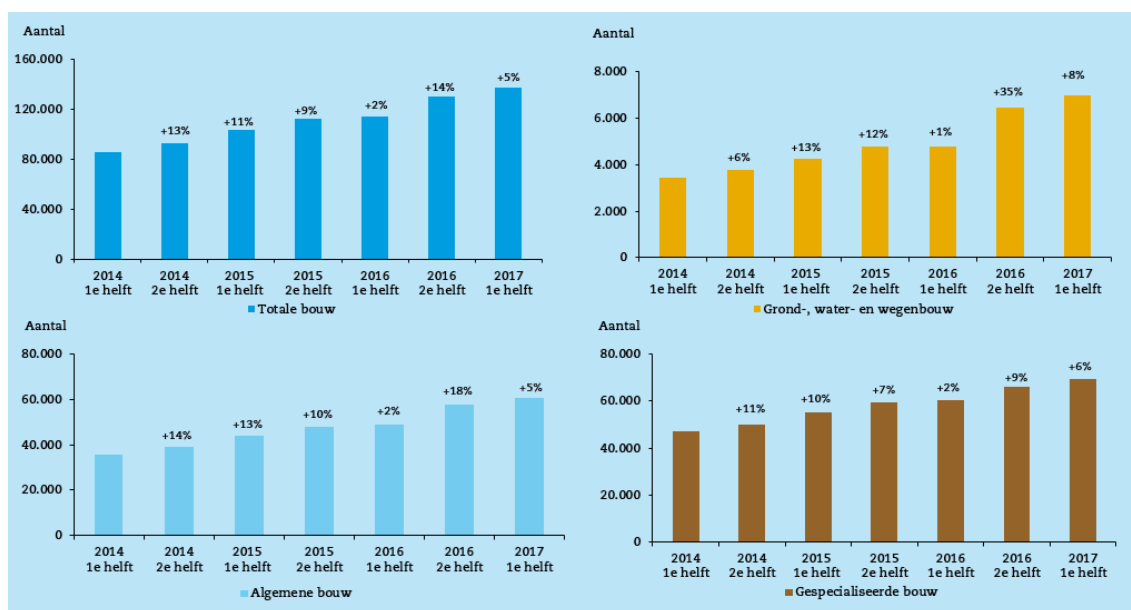
- Het aandeel zzp'ers dat aangaf last te hebben van belemmeringen is klein, maar is wel licht gestegen ten opzichte van het halfjaar ervoor. In het eerste halfjaar van 2017 gaf 76% aan geen last te hebben van belemmeringen, tegenover 82% in het halfjaar daarvoor. In vergelijking met de eerste helft van 2016 is dit aandeel echter gelijk gebleven. Zzp'ers in de gespecialiseerde bouw hadden het minste last van belemmeringen en zzp'ers in de gww hadden hier het meeste last van, respectievelijk 80% en 63% gaf aan geen belemmeringen te ondervinden. De meeste belemmeringen kwamen door concurrentie van buitenlandse zzp'ers, doordat klanten niet op tijd betaalden, slechte prijzen en administratieve lasten. Zowel in de algemene bouw als de gww gaf een groter aandeel zzp'ers aan dat zij belemmeringen ondervonden door te weinig werk, wat opvallend is gezien de hoge werkvoorraad. Aanvullend gaven zzp'ers aan klachten te ondervinden door lichamelijke belemmeringen.
- Een ruime meerderheid van de zzp'ers blijft ook in de toekomst werken als zzp'er (68%). Van degene die niet van plan zijn in de toekomst als zzp'er te werken, overweegt een deel om personeel aan te nemen (7%). Daarnaast geeft aan deel aan nog niet te weten hoe hun toekomst eruit zal zien (13%). Het aandeel dat van plan is een vaste baan te zoeken of een bijbaan te nemen was ook in de eerste helft van 2017 zeer laag (beide 1%).

2 Ontwikkeling aantal zzp'ers

In het tweede kwartaal van 2017 stonden meer dan 137.000 zzp'ers ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel (KvK)¹ als ondernemer in bouw. In het totaal aantal zzp'ers is nog altijd een stijgende lijn te zien, afgelopen halfjaar vond een groei van 5% plaats. Wel is deze groei kleiner dan de groei van een halfjaar eerder.

In relatieve zin was de groei in de gww het grootst, in absolute aantallen groeiden zowel de algemene bouw als de gespecialiseerde bouw sterker². Groei binnen deze sectoren droeg dan ook het meest bij aan de totale groei van het aantal zzp'ers in de bouw.

¹Bron voor het aantal zzp'ers ingeschreven bij de KvK is Company.info.

²Zie bijlage tabel A en B voor een overzicht van de samenstelling van de populatie, de steekproef en de responsgroep naar sector en naar regio.

Aantal zzp'ers in de bouw

In tabel 2.1 is een overzicht opgenomen van het aantal zzp'ers in de bouw volgens het CBS en de KvK.

Tabel 2.1 Aantal zelfstandigen in de bouw naar diverse bronnen ¹						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bedrijven met één werkzame persoon, CBS ²	108.665	110.300	112.910	118.405	126.700	132.110
Aantal zzp'ers, CBS ³	95.700	97.500	102.300	107.400	.	.
Aantal eenmans- zaken KvK ⁴	69.734	77.034	85.805	97.665	112.327	135.837

¹Per 1 januari
²CBS bedrijvendemografie
³CBS zelfstandigen zonder personeel exclusief directeur grootaandeelhouders; inkomen, persoonskenmerken, bedrijfstak
⁴Company Info eenmanszaken met 0 en 1 werkzame persoon

Bron: CBS en KvK, bewerking EIB

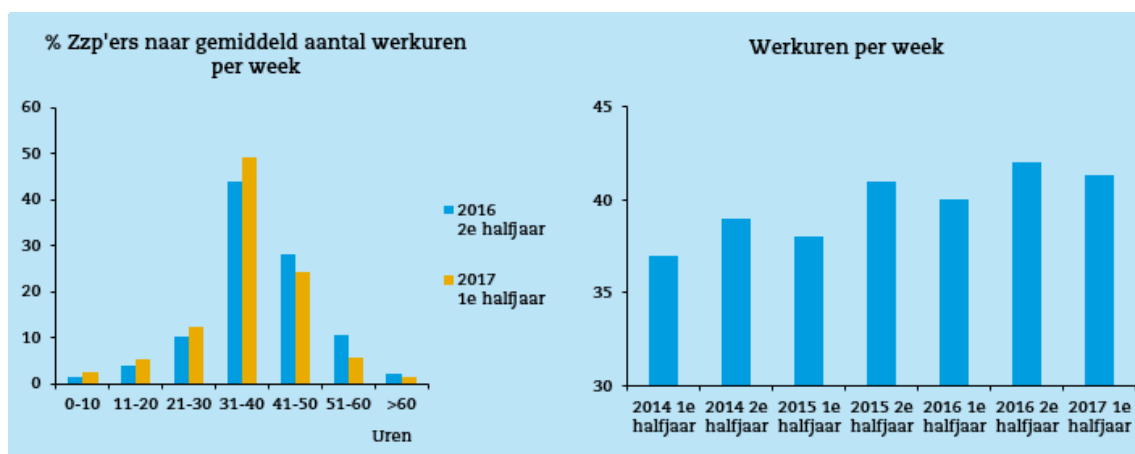
3 Totaal bouwnijverheid

3.1 Gewerkte uren per week

Constant aantal gewerkte uren

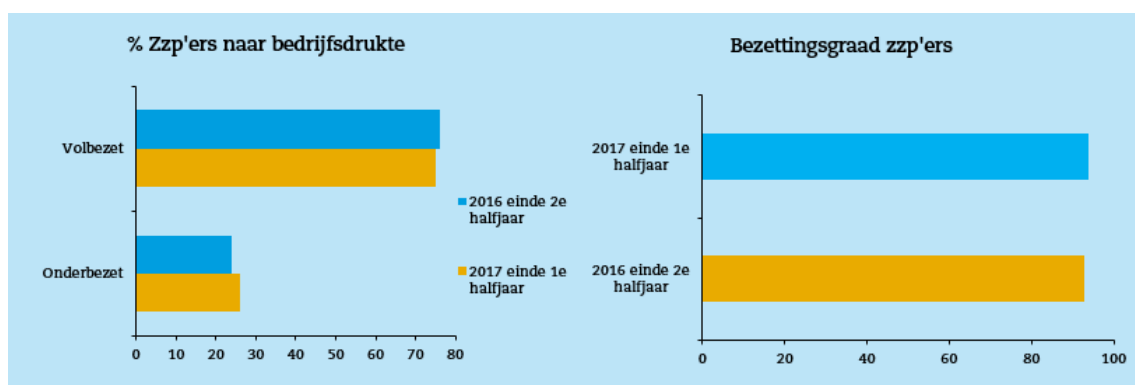
Het gemiddeld aantal wekelijkse werkuren van zzp'ers bleef in het eerste halfjaar van 2017 bijna constant ten opzichte van een halfjaar eerder. Het gemiddelde aantal uren dat per week wordt gewerkt ligt daarmee net boven de 41 uur. Een zeer lichte daling binnen de gww zorgt voor een lichte daling in het gemiddelde, maar deze daling van 1,5% is zeer klein. In de algemene en gespecialiseerde bouw bleef het gemiddeld aantal gewerkte uren per week constant.

Ook is in de verdeling te zien dat het aantal mensen dat een bovengemiddeld aantal uren per week werkt (meer dan 40), is gedaald. Daarentegen nam het aandeel dat zo'n 31 tot 40 uur per week werkte toe.

Bezetting stijgt licht

De bezettingsgraad van zzp'ers is in het eerste halfjaar van 2017 in lichte mate gestegen ten opzichte van een halfjaar eerder. Van de zzp'ers gaf 94% aan dat het aantal feitelijk gewerkte uren in een week even hoog lag als tijdens een volledig bezette werkweek. Een halfjaar eerder lag dit op 93%. Het aandeel zzp'ers dat aangaf volledig bezet te zijn, zag een lichte daling (-1%-punt). De algemene bouw droeg grotendeels bij aan deze daling. Het aandeel zzp'ers met een volledige bezetting daalde daar met 6%-punt. Met name een stijging binnen de gww zorgde voor een gematigder totaalbeeld.

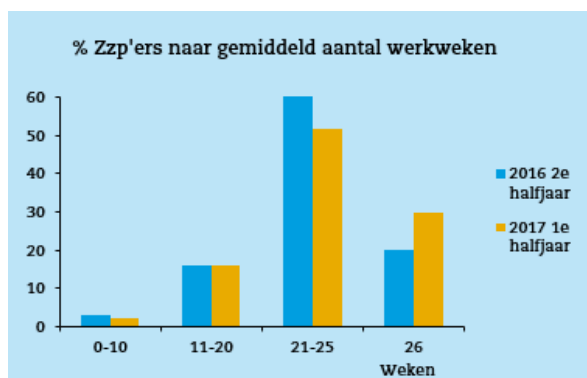

3.2 Gewerkte weken

Constant aantal gewerkte weken

Het gemiddelde aantal gewerkte weken is gelijk gebleven. In de eerste helft van 2017 werd wederom 23 van de 26 weken gewerkt, net als in de vier kwartalen daarvoor. In de algemene bouw en de gww bleef het aantal gewerkte weken constant. In de gespecialiseerde bouw werd in het eerste halfjaar van 2017 gemiddeld één week meer gewerkt dan in het tweede halfjaar van 2016.

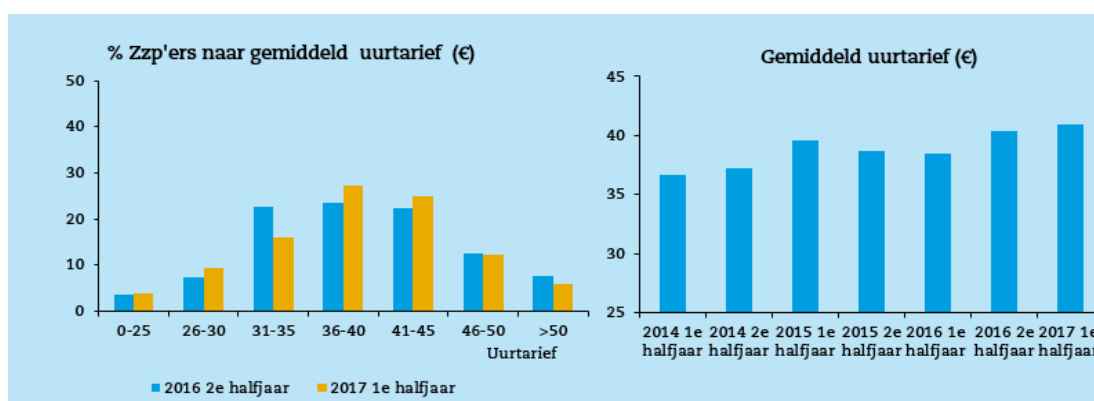
Een deel van de werknemers die eind 2016 nog aangaven tussen de 21 en 25 weken te werken, werkte in het eerste halfjaar van 2017 iedere week. Het percentage zzp'ers dat iedere week werkte is daarmee met 10%-punt toegenomen. Dit beeld is zichtbaar in alle sectoren.

3.3 Uurtarieven

Gemiddeld uurtarief vertoont lichte stijging

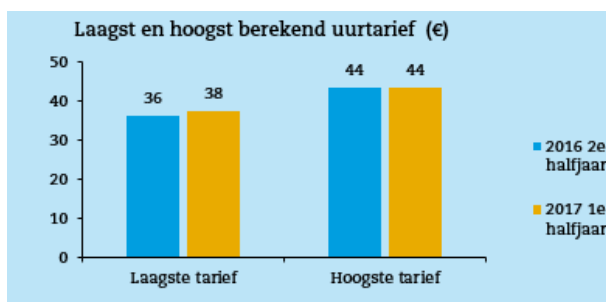
Het uurtarief van zzp'ers is in het eerste halfjaar van 2017 licht gestegen ten opzichte van een halfjaar eerder. Het gemiddelde uurtarief lag ongeveer € 0,50 hoger, waarmee dit ongeveer € 41 per uur bedroeg. Dit beeld van stijgende uurtarieven was ook in de algemene en gespecialiseerde bouw waarneembaar. Binnen de gww vond een lichte daling plaats. De stijgende uurtarieven zijn, gezien de heersende schaarste op de arbeidsmarkt, niet opvallend. Wel opvallend is het dalende uurtarief binnen de gww, maar steekproefffecten hebben dit beeld mogelijk beïnvloed. Een meerderheid van de zzp'ers (52%) hanteerde op totaalniveau een uurtarief tussen € 36 en € 45, dit aandeel is gestegen ten opzichte van een halfjaar eerder. Binnen de algemene en gespecialiseerde bouw zijn zzp'ers gelijkmatiger verdeeld over de verschillende tariefklassen, in de gww is dit beeld difuser.

Laagste tarief stijgt en hoogste tarief blijft gelijk, verschil neemt af

De stijgende lijn van afgelopen jaren werd in het laagste uurtarief doorgezet, het hoogste tarief bleef gelijk. Het laagste uurtarief lag in het eerste halfjaar van 2017 ongeveer € 2 hoger dan een halfjaar eerder. Het hoogste uurtarief bleef stabiel, waardoor het verschil tussen het hoogste en laagste tarief ten opzichte van het tweede halfjaar van 2016 kleiner is geworden.

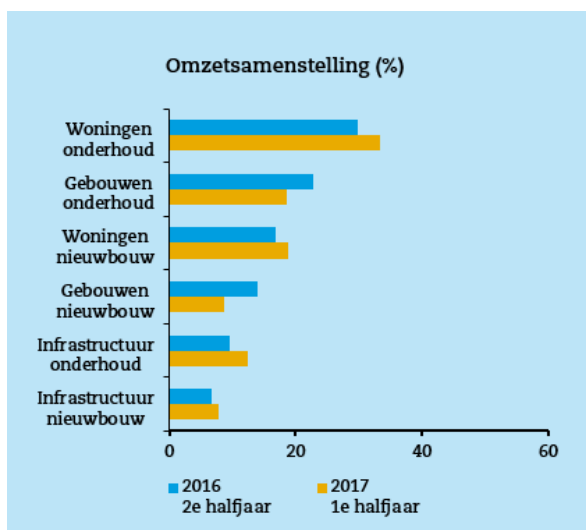

3.4 Omzet en bruto inkomen

Omzet en -aandeel woningbouw neemt toe

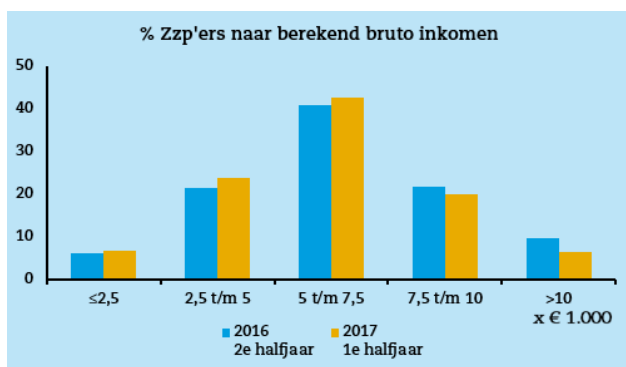
Zzp'ers gaven aan dat hun omzet in het eerste halfjaar van 2017 is gestegen ten opzichte van het tweede halfjaar 2016. Ook de berekende halfjaarlijkse omzet (op basis van het aangegeven aantal gewerkte uren, gewerkte weken, het uurtarief en het aantal zzp'ers) vertoonde een stijging van 4,1%. In alle drie de sectoren vond een stijging van de omzet plaats. De stijging was het sterkst binnen de gespecialiseerde bouw, hier steeg de omzet gemiddeld met 8,8%. De omzetstijging binnen de gww was het meest bescheiden (+0,2%).

Een groter deel van de omzet werd in het eerste halfjaar van 2017 verkregen vanuit woningbouw en ook omzet uit infrastructuur besloeg een groter deel ten opzichte van het tweede halfjaar van 2016. Onderhoud van zowel woningen als gebouwen vormde nog altijd de grootste inkomstenbron. Toch is het aandeel onderhoud van gebouwen, net als nieuwbouw van gebouwen, in het eerste halfjaar van 2017 gedaald ten opzichte van het tweede halfjaar van 2016. Ditzelfde beeld is te zien bij de algemene en gespecialiseerde bouw. Bij de gww daarentegen droeg, zoals te verwachten valt, de infrastructuur het meest bij aan de omzet.

Bruto inkomen stijgt licht

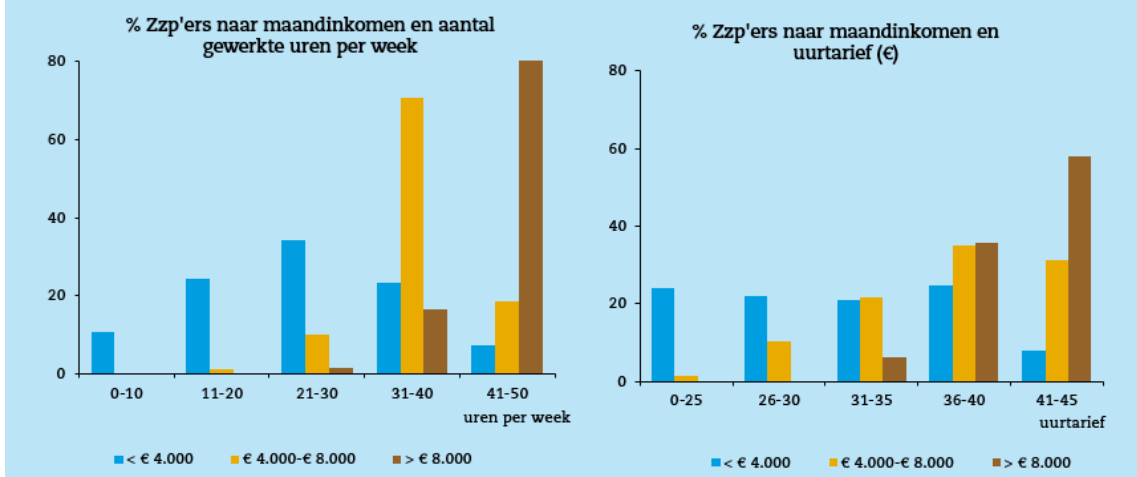
Het gemiddelde bruto inkomen is ten opzichte van vorig jaar licht gestegen en lag rond € 6.200 per maand. Een halfjaar geleden lag dit rond € 6.100. Vooral een stijging binnen de algemene bouw droeg bij aan deze stijging. In de verdeling van het aandeel zzp'ers naar de verschillende inkomensklassen is te zien dat er een sterke concentratie te vinden is rond het modale inkomen, meer dan 85% had een inkomen dat tussen € 2.500 en € 7.500 lag en meer dan 42% viel in de modale inkomenscategorie (€ 5.000 tot € 7.500).

De karakteristieken van de zzp'ers naar bruto maandinkomen

Hoe komt het dat sommige zzp'ers een hoger maandinkomen hebben dan andere zzp'ers? Komt dit doordat zzp'ers met een hoger inkomen meer uren per week werken? Of rekenen zij een hoger uurtarief? Het gemiddelde bruto maandinkomen³ van een zzp'er in de bouw bedroeg op basis van het aantal gewerkte uren, weken en gehanteerde uurtarief in het eerste halfjaar van 2017 bijna € 6.200.

In onderstaande figuren is duidelijk te zien dat zzp'ers met een hoger inkomen (>€ 8.000) zowel relatief veel werken als een hoog uurtarief hanteren. Meer dan de helft van de zzp'ers met een hoog maandinkomen rekent een uurtarief hoger dan € 40, en meer dan 90% rekent een uurtarief boven de € 36. Zzp'ers met een lager inkomen (<€ 4.000) werkten juist minder uren per week en rekenden een lager uurtarief. Terwijl in de hoge klasse het uurtarief veelal boven € 36 lag, is het uurtarief binnen de lage inkomensklasse meer verspreid over de verschillende uurtarieven. Een meerderheid (bijna 70%) van de zzp'ers in de lage inkomensklasse werkte minder dan 30 uur per week. Daartegenover staat dat bijna 99% van de zzp'ers in de hoge klasse juist meer dan 30 uur per week werkt.

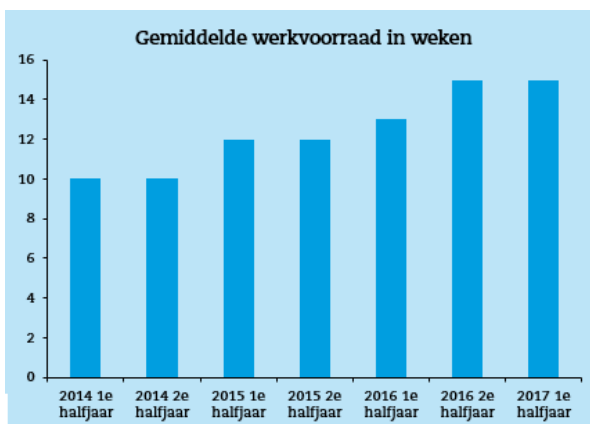
3.5 Orderportefeuille

Werkvoorraad blijft constant

In de eerste helft van 2017 bleef de werkvoorraad van zzp'ers in de totale bouw constant in vergelijking met het voorgaande halfjaar. Gemiddeld hadden zij een orderportefeuille van 15 weken. Een daling in de orderportefeuille van zzp'ers in de gww werd gecompenseerd door lichte stijgingen in de algemene en gespecialiseerde bouw. De werkvoorraad in de totale bouw lag relatief hoog ten opzichte van vorige jaren. Zowel in het aandeel dat aangaf dat de

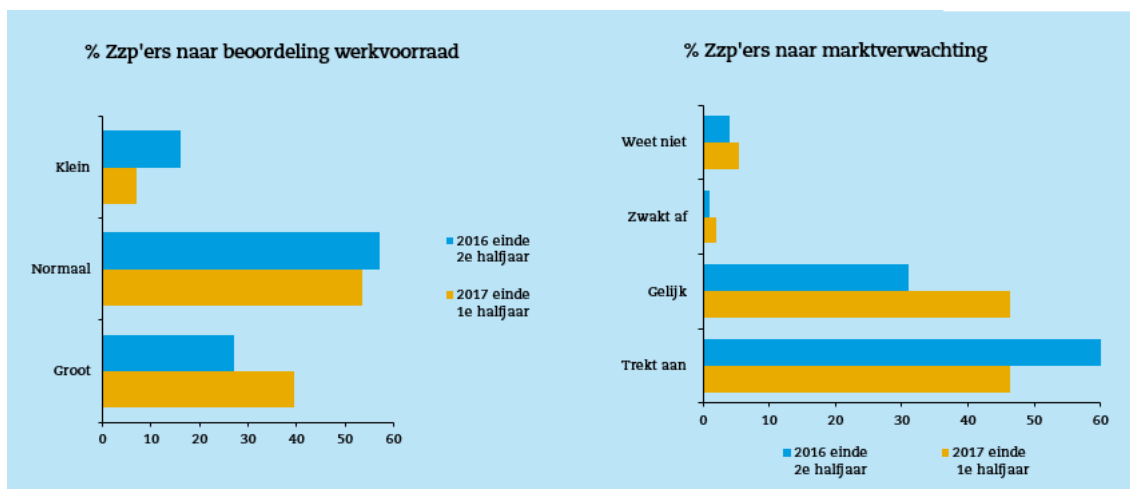
³ Dit jaarinkomen is niet gelijk aan het besteedbaar inkomen omdat het uurtarief ook vaak een vergoeding voor de overheadkosten bevat (materieel, administratief werk etc.).

werkvoorraad steeg als in het aandeel dat aangaf dat de werkvoorraad gelijk bleef, vond een stijging plaats. Hiermee daalde het aandeel dat aangaf dat de werkvoorraad daalde met 10%-punt.

Zzp'ers positief over de toekomst

De hoge werkvoorraad van afgelopen halfjaar lijkt ook van invloed op de inschatting van zzp'ers met betrekking tot de werkvoorraad. Het aandeel zzp'ers dat de werkvoorraad als 'klein' inschat is gedaald met 9%-punt en daarnaast daalde het aandeel zzp'ers dat de werkvoorraad als 'normaal' beoordeelt ook met 3%-punt. Beide dalingen kwamen ten goede aan het aandeel zzp'ers dat de werkvoorraad inschat als 'groot', dit aandeel steeg met bijna 13%-punt. Minder zzp'ers gaven aan te denken dat de markt nog verder aan zal trekken, de meeste zzp'ers waren van mening dat de markt komend jaar gelijk zal blijven. In het licht van de hoge werkvoorraad is een gelijkblijvende marktverwachting positief. Een klein deel van de zzp'ers (2%) gaf aan te denken dat de markt komend jaar afzwakt.

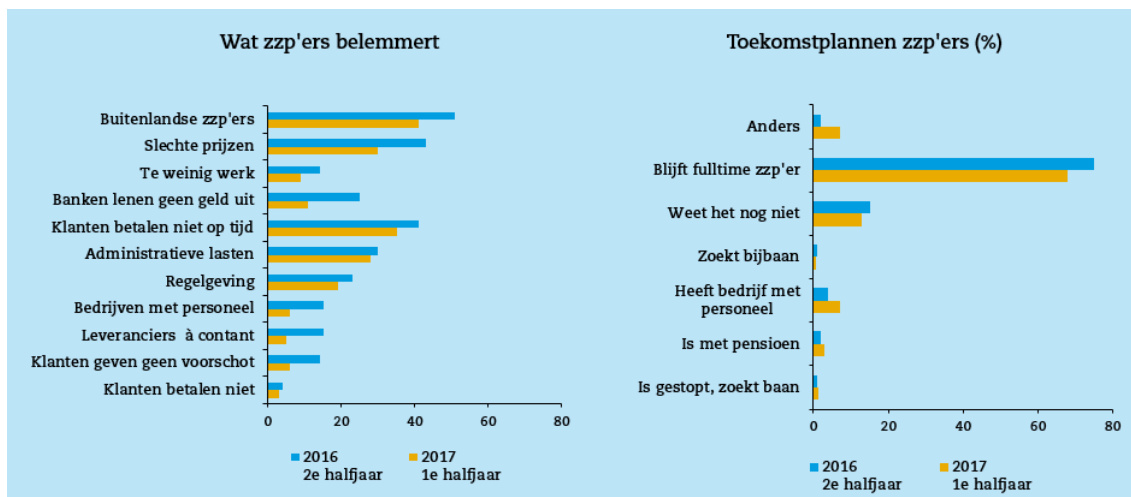
3.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Grote belemmeringen van zzp'ers afgenomen

Zo'n driekwart van de zzp'ers gaf in het eerste halfjaar van 2017 aan geen last te hebben van belemmeringen bij het uitvoeren van de dagelijkse werkzaamheden. Het aandeel zzp'ers dat aangaf geen last te hebben van belemmeringen is daarmee stabiel gebleven ten opzichte van dezelfde periode in 2016. Wel was er een toename ten opzichte van het tweede halfjaar 2016, toen gaf 82% aan geen belemmeringen te ondervinden. Wanneer wel belemmeringen werden ondervonden, kwam dit vooral door de concurrentie van buitenlandse zzp'ers, doordat klanten niet op tijd betaalden, slechte prijzen en administratieve lasten. Voor alle belemmeringen geldt dat het aandeel zzp'ers dat aangaf hier last van te hebben, is gedaald. Aanvullend gaven zzp'ers

aan belemmeringen te ondervinden door lichamelijke problemen en de onduidelijkheid omtrent invoering van de wet DBA.

Een ruime meerderheid van de zzp'ers is van plan ook volgend jaar als zzp'er te werken (68%). Van de zzp'ers die dit niet van plan zijn, geeft een deel aan nog niet te weten wat zij volgend jaar zullen doen (13%). Daarnaast overweegt een deel om personeel in dienst te nemen (7%). Het aandeel zzp'ers dat van plan is volgend jaar een vaste baan te zoeken blijft net als vorig jaar laag, ook zijn weinig zzp'ers van plan een bijbaan te nemen (beide 1%).

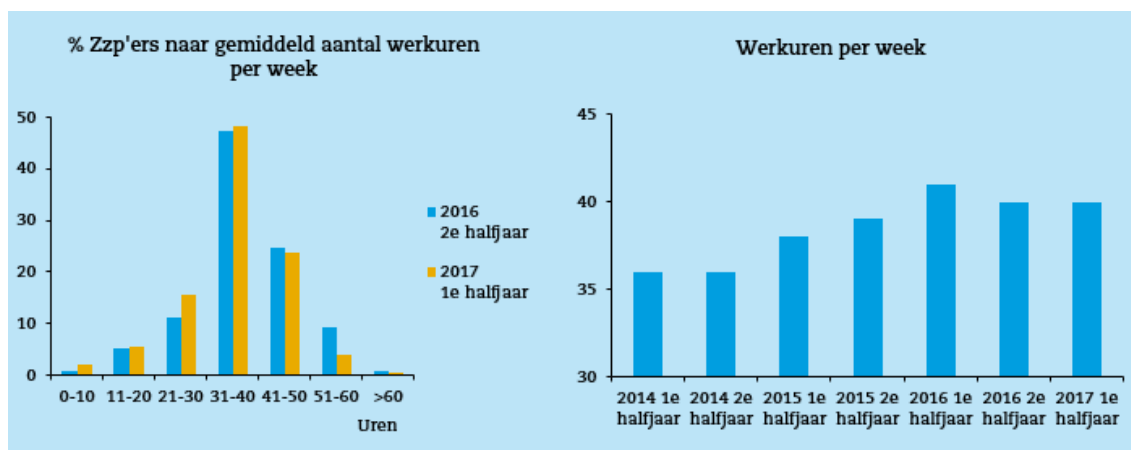

4 Algemene bouw

4.1 Gewerkte uren per week

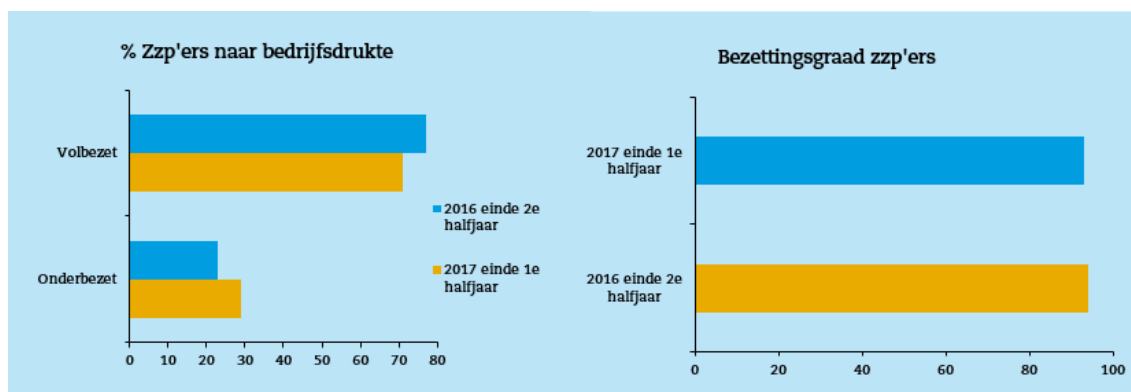
Constant aantal gewerkte uren

Zzp'ers in de algemene bouw werkten in de eerste helft van 2017 evenveel uren per week als in het halfjaar daarvoor. Het aantal werkuren ligt daarmee op gemiddeld 40 gewerkte uren per week. Deze stabilisatie wordt verklaard door een stijging in het aandeel zzp'ers dat tussen 31 en 40 uur per week werkte. In het overzicht van zzp'ers naar aantal werkuren per week is te zien dat een lichte daling plaatsvond in het aandeel zzp'ers dat meer dan 40 uur per week werkt. Dit lag in de eerste helft van 2017 op bijna 29%, eind 2016 werkte nog 35% meer dan 40 uur per week. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door een afname van het aandeel zzp'ers dat tussen 51 en 60 uur per week werkte, hier vond een afname plaats van 5%-punt. Het aandeel in de klasse tussen 21 en 30 uur per week steeg juist met 5%-punt.

Bezettingsgraad neemt toe

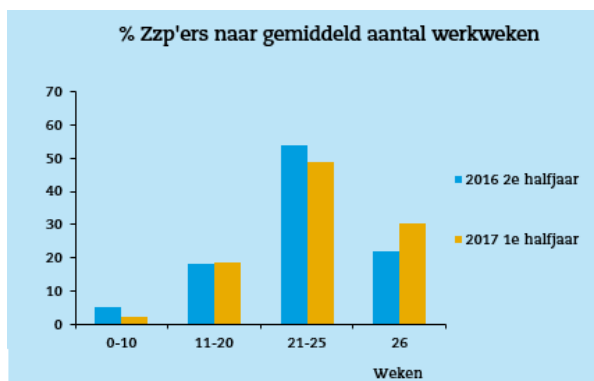
Het werkelijk aantal gewerkte uren per week ten opzichte van volledige bezetting, de bezettingsgraad, nam met 1%-punt toe en belandde daarmee op een niveau van 94%. Daarmee lag de bezettingsgraad ten opzichte van eerdere jaren hoog. Meer dan 70% van de zzp'ers gaf aan volledig bezet te zijn, wat in vergelijking met eerdere jaren een hoog aandeel is. Ten opzichte van het tweede halfjaar van 2016 vond echter wel een lichte daling plaats (-6%-punt).

4.2 Gewerkte weken

Stabilisatie aantal gewerkte weken

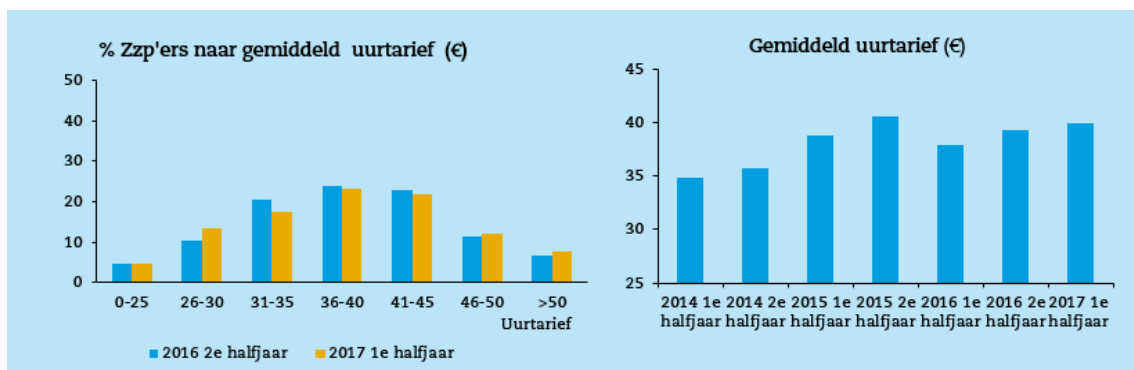
De stabilisatie van het gemiddeld aantal werkweken zette ook in het eerste halfjaar van 2017 verder door. Gemiddeld werd door zzp'ers, net als in voorgaande jaren, 23 van de 26 weken gewerkt. Desondanks is er een verschuiving te zien in het aantal gewerkte weken in vergelijking met de tweede helft van 2016. Het aandeel zzp'ers dat minder dan tien uur per week werkt, is afgenomen (-3%-punt), evenals het aandeel zzp'ers dat tussen 21 en 25 uur werkt (-5%-punt). Beide afnames kwamen ten goede aan het aandeel zzp'ers dat aangaf iedere week te werken (26 weken). Hierin vond een toename plaats van 8%-punt.

4.3 Uurtarieven

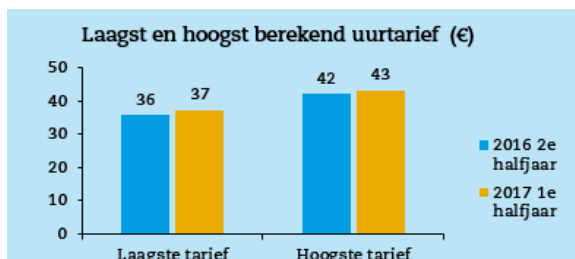
Gemiddeld uurtarief vertoont stijging

Het gemiddelde uurtarief vertoonde in het eerste halfjaar van 2017 een lichte stijging (+1%) ten opzichte van een halfjaar daarvoor. Gemiddeld lag het uurtarief eind 2016 net boven € 39 en begin 2017 net onder € 40, waardoor een lichte stijging plaatsvond. De groei van het uurtarief werd veroorzaakt door een lichte verschuiving binnen de tariefklassen. Het aandeel zzp'er in de twee hoogste klassen steeg licht. Daartegenover stond een kleine daling van het aandeel zzp'ers dat tussen €31 en € 35 per uur verdiende.

Stijging zowel laagste als hoogste uurtarief

Met de stijging van het gemiddelde uurtarief, stegen ook zowel het laagste als het hoogste uurtarief ten opzichte van een halfjaar eerder. Het laagste uurtarief steeg met meer dan anderhalve euro en daarmee met bijna 5%. De stijging van het hoogste tarief was met 3% bescheidener. Door de sterkere stijging van het laagste tarief daalde het verschil toch met bijna € 1, het verschil nam daarom ten opzichte van het verschil in het halfjaar daarvoor met meer dan 9% af.

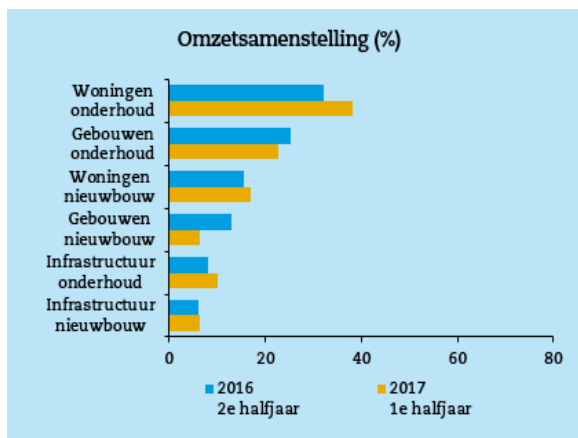

4.4 Omzet en bruto inkomen

Omzet neemt toe

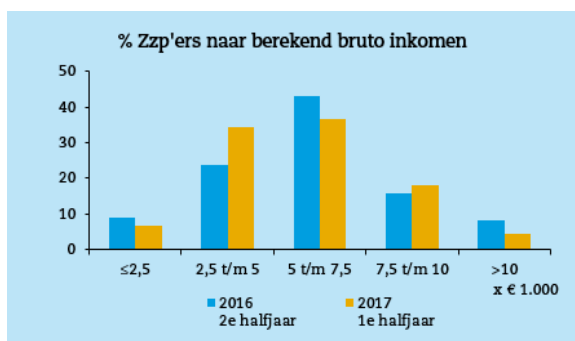
In de eerste helft van 2017 gaven zzp'ers in de algemene bouw aan dat zij een omzetstijging ondervonden. Ook de berekende omzet (berekend op basis van het aantal zzp'ers, het aantal gewerkte uren per week, het aantal weken per halfjaar en het gehanteerde uurtarief) nam met 3,7% toe.

Het grootste deel van de omzet werd gehaald uit het onderhoud van zowel woningen als gebouwen. Het aandeel omzet uit onderhoud van woningen steeg met bijna 6% het meest. Het aandeel van omzet dat werd verkregen vanuit de utiliteitsbouw daalde ten opzichte van een halfjaar eerder.

Bruto inkomen gestegen

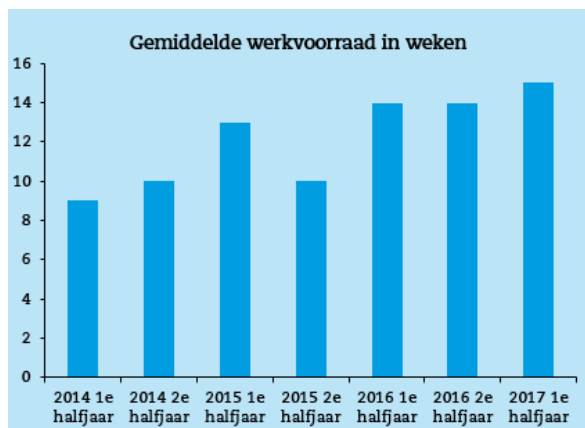
Voorals dankzij de lichte stijging in het uurtarief nam het gemiddelde bruto inkomen van zzp'ers in de algemene bouw in het eerste halfjaar 2017 toe ten opzichte van 2016. Begin 2016 lag het bruto inkomen net onder € 5.400 en eind 2016 lag dit net boven € 5.700. In het eerste halfjaar van 2017 lag het bruto inkomen lager dan € 5.900. Deze stijging is waarschijnlijk toe te schrijven aan een hoger gemiddeld inkomen binnen de inkomensklassen, verschuiving van inkomensklassen lijkt hier in mindere mate effect op te hebben. Het effect van een daling in het aandeel zzp'ers in de hoogste inkomensklasse werd grotendeels teniet gedaan door een bijna evenredige daling in het aandeel zzp'ers in de laagste inkomensklasse.

4.5 Orderportefeuille

Werkvoorraad stijgt

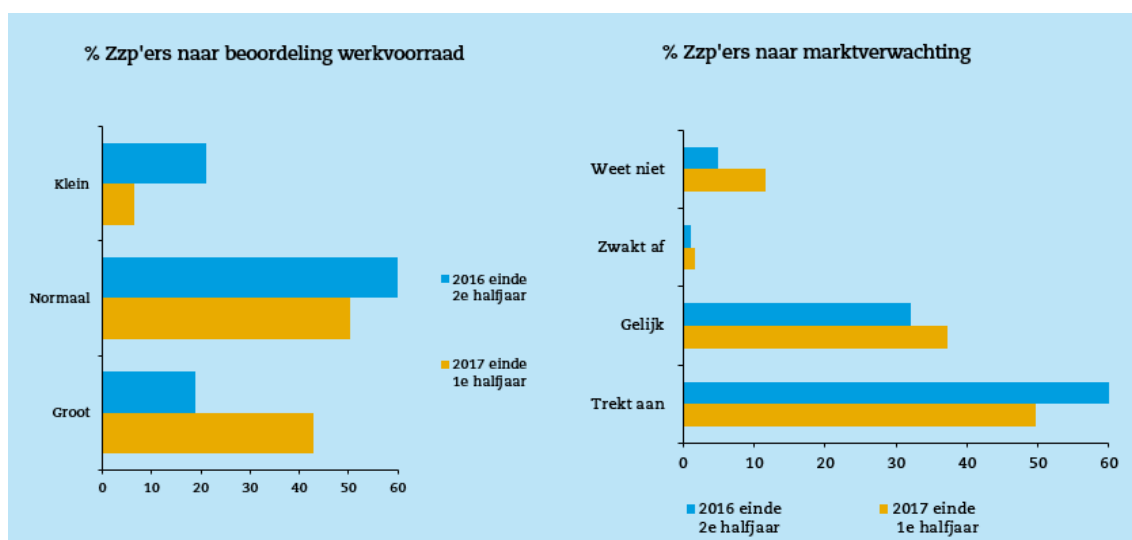
In het eerste halfjaar van 2017 werd gemiddeld één week meer gewerkt dan in het halfjaar hiervoor. Gemiddeld bedroeg de werkvoorraad in de algemene bouw 15 weken en lag daarmee hoger dan in voorgaande jaren. Het aandeel zzp'ers dat aangaf dat hun werkvoorraad hoger lag dan in het halfjaar hiervoor, steeg dan ook met ongeveer 6%-punt. Tegelijkertijd daalde het aandeel zzp'ers dat aangaf dat de werkvoorraad was gedaald.

Zzp'ers positief gestemd over markt en werkvoorraad

Het aandeel zzp'ers dat aangaf dat hun werkvoorraad 'groot' is, is met 24%-punt gestegen en lag op 43%. Deze stijging kwam vooral voort uit een sterke daling van 14%-punt in het aandeel zzp'ers dat aangaf dat de werkvoorraad 'klein' is. De meeste zzp'ers beoordeelden hun werkvoorraad echter nog altijd als 'normaal' (50%).

De grote werkvoorraad lijkt ook van invloed op de marktverwachting van de zzp'ers. Een kleiner deel (-12%-punt) van de zzp'ers gaf aan te verwachten dat de markt komend jaar verder zal aantrekken, maar het aandeel was in deze categorie nog altijd het hoogst (bijna 50%). Daarnaast is het aandeel dat aangaf dat hun marktverwachting voor komend jaar gelijk is hoog en dit is ten opzichte van de tweede helft 2016 toegenomen. Een relatief groot deel (meer dan 11%) gaf aan dat zij onzeker zijn over hun marktverwachting voor het komende jaar.

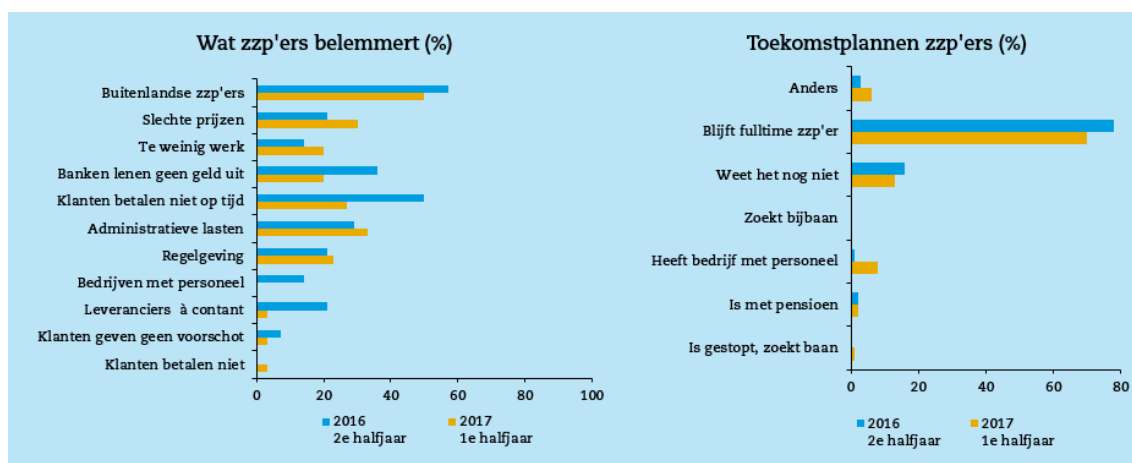

4.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Concurrentie van bedrijven sterk minder belemmerend

Ruim driekwart van de zzp'ers gaf aan geen belemmeringen te ondervinden bij het uitvoeren van de dagelijkse werkzaamheden. Dit aandeel is in het eerste halfjaar van 2017 gestegen ten opzichte van tweede halfjaar van 2016, maar wel in lijn met het eerste halfjaar 2016. Van de zzp'ers die wel belemmeringen ondervonden (23%) gaf de helft aan dat dit werd veroorzaakt door concurrentie van buitenlandse zzp'ers. Daarnaast zorgden ook administratieve lasten, slechte prijzen en klanten die niet op tijd betalen voor belemmeringen. Het aandeel zzp'ers dat aangaf dat zij belemmeringen ondervonden door klanten die niet op tijd betalen heeft wel een sterke daling ondervonden. Daarnaast werden minder belemmeringen ondervonden doordat leveranciers contante betaling eisen, doordat banken geen geld uitlenen en door concurrentie van bedrijven met personeel.

Het grootste deel van de zzp'ers blijft ook volgend jaar fulltime als zzp'ers werken. Wel is dit aandeel gedaald met 8%-punt. Deze daling kwam vooral ten goede aan een toename in het aandeel zzp'ers dat volgend jaar een bedrijf met personeel gaat beginnen. Het aandeel zzp'ers dat in vaste dienst wil werken was zeer klein.

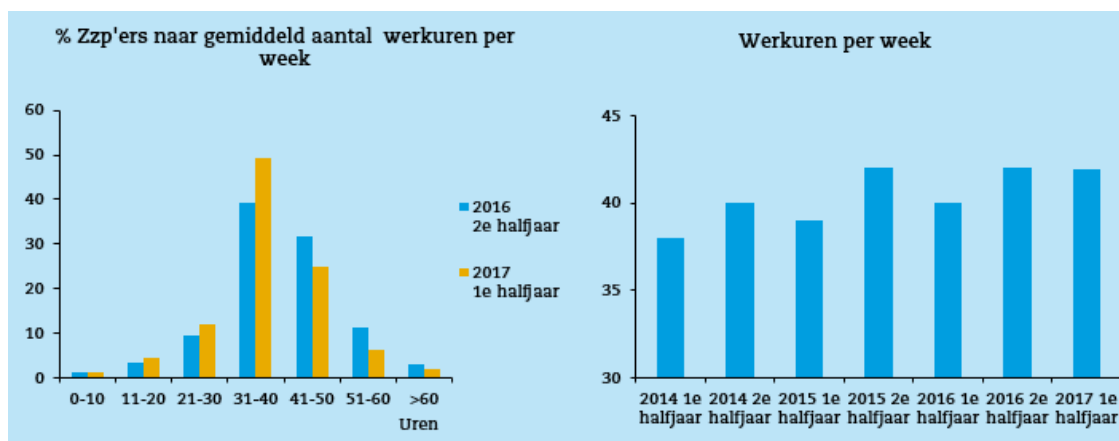

5 Gespecialiseerde bouw

5.1 Gewerkte uren per week

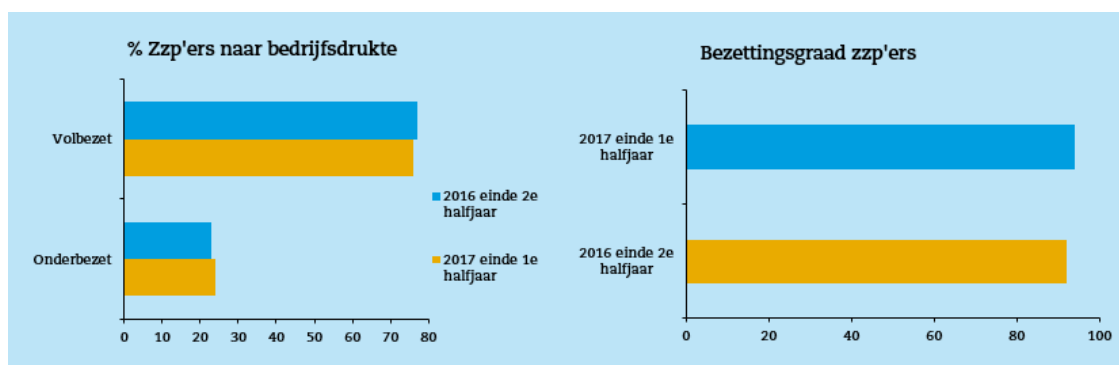
Aantal gewerkte uren blijft gelijk

Net als in de algemene bouw blijft ook in de gespecialiseerde bouw het gemiddelde aantal werkuren onder zzp'ers in de eerste helft van 2017 constant ten opzichte van een halfjaar eerder. Gemiddeld werd 42 uur per week gewerkt. Ondanks het gelijkblijvende gemiddelde was een verschuiving waarneembaar van het aandeel zzp'ers in de hoge inkomensklasse naar de meer gematigde inkomensklassen. In alle hoge categorieën (>40 uur per week) daalde het aandeel zzp'ers, de sterkste daling vond plaats in de categorie tussen 41 en 50 uur per week (-7,1%-punt). Daarentegen stegen de aandelen in de lage categorieën (<30 uur per week). De grootste stijging vond echter plaats in de mediane categorie (31-40), het aandeel steeg hier met bijna 10%-punt, waardoor bijna de helft van de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw in deze categorie valt.

Bezettingsgraad stijgt

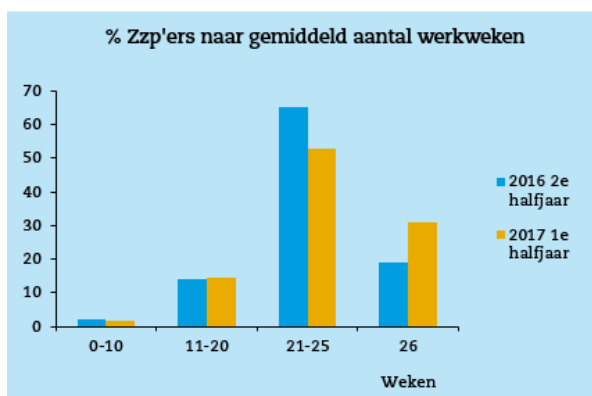
Het aandeel zzp'ers in de gespecialiseerde bouw dat aangaf volledig bezet te zijn, daalde in de eerste helft van 2017 met 1%-punt licht en kwam daarmee op een niveau van 76%. Ten opzichte van de algemene bouw en de gww is dit percentage, net als in 2016, het hoogst. De bezettingsgraad, gemeten als het percentage gewerkte uren ten opzichte van het aantal mogelijke werkuren tijdens volledige bezetting, vertoonde juist een stijging, maar deze was met 2%-punt bescheiden. Niettemin was de stijging in de gespecialiseerde bouw sterker dan in de algemene bouw en de gww.

5.2 Gewerkte weken

Gemiddeld aantal gewerkte weken stijgt

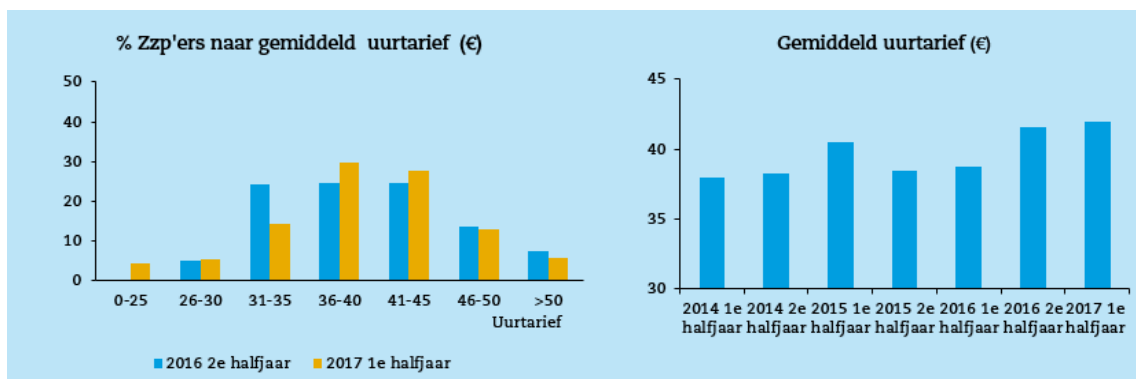
In de gespecialiseerde bouw werd gemiddeld 24 van de 26 weken gewerkt in het eerste halfjaar van 2017. Dit is een stijging van één week ten opzichte van het tweede halfjaar van 2016. Daarmee ligt het aantal gewerkte weken hier hoger dan in de algemene bouw en in de gww. De stijging in het gemiddelde aantal werkweken blijkt ook uit de verdeling van zzp'ers over de verschillende inkomenscategorieën. Het aandeel zzp'ers dat aangaf tussen 21 en 25 weken te werken daalde met 12%-punt en kwam volledig ten goede aan het aandeel dat aangaf alle 26 weken te werken. Wel is het aandeel in de categorie 21-25 weken nog altijd het hoogst.

5.3 Uurtarieven

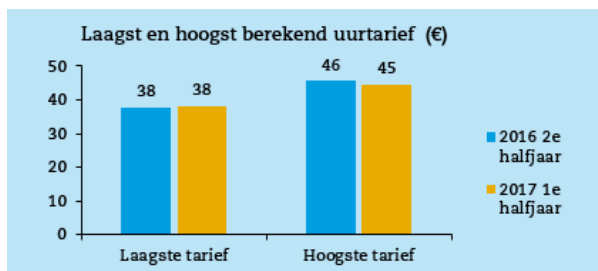
Toename gemiddeld uurtarief

Het gemiddelde uurtarief is ten opzichte van het tweede kwartaal 2016 gestegen met bijna € 0,50 (1%). Het gemiddelde uurtarief lag daarmee op bijna € 42. Dit werd vooral veroorzaakt door een stijging in de twee categorieën die tussen € 36 en € 45 per uur verdienden. Deze stijgingen kwamen voort uit een daling in het aandeel zzp'ers dat tussen € 31 en € 35 per uur verdiende, hier vond een daling plaats van 10%-punt.

Laagste tarief blijft gelijk, hoogste tarief daalt

Ondanks de stijging in het gemiddelde uurtarief, daalde het hoogste uurtarief in de eerste helft van 2017. Het hoogste uurtarief daalde met ongeveer € 1. Het laagste tarief bleef constant op € 38. Het verschil tussen beide tarieven nam daardoor af van bijna € 8 naar minder dan € 7.

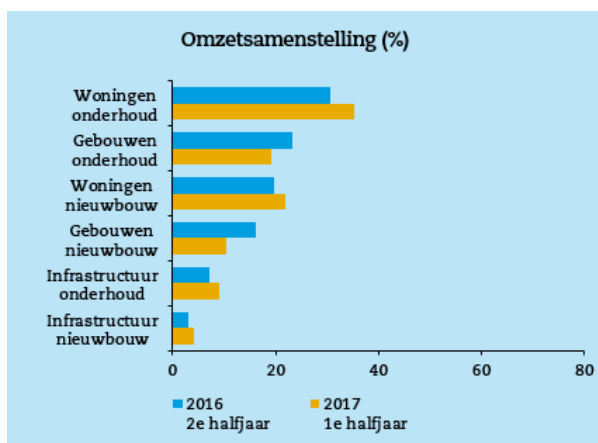

5.4 Omzet en bruto inkomen

Omzet neemt toe

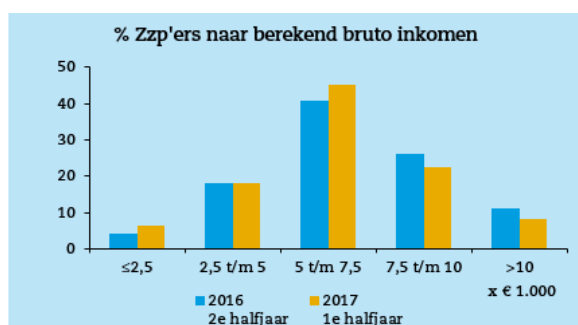
De berekende omzet van zzp'ers in de gespecialiseerde bouw nam in de eerste helft van 2017 sterk toe ten opzichte van een halfjaar eerder (+8,8%). Hiermee was de omzetsijging binnen de gespecialiseerde bouw hoger dan in de andere sectoren. Vooral een stijging van het arbeidsvolume (aantal zzp'ers) met meer dan 5% lag hieraan ten grondslag.

Meer dan de helft van de omzet in de gespecialiseerde bouw werd verkregen vanuit de woningbouw, zowel nieuwbouw als onderhoud van woningen droegen hieraan bij. De bijdrage van woningbouw aan de omzet is daarnaast gestegen met bijna 7%-punt ten opzichte van het tweede halfjaar 2016. Utiliteitsbouw droeg begin 2017 minder bij aan de omzet dan eind 2016 het geval was, zowel in het onderhoud als de nieuwbouw van gebouwen vond een daling plaats. Infrastructuur zorgt nog altijd voor de minste omzet, maar dit aandeel is wel aan het stijgen.

Bruto inkomen gelijk

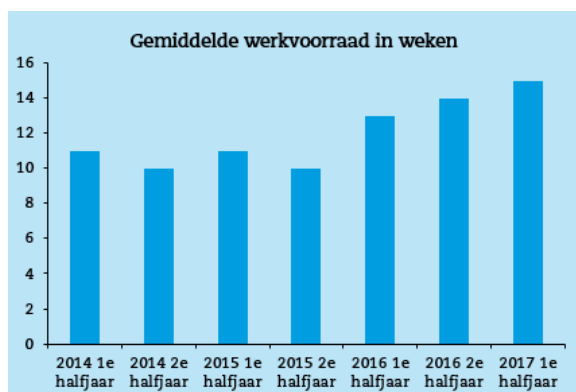
Het gemiddelde bruto inkomen van zzp'ers in de gespecialiseerde bouw was in het eerste halfjaar van 2017 even hoog als in het tweede halfjaar van 2016. Gemiddeld lag het inkomen begin 2017 op bijna € 6.400. Eind 2016 lag dit ook op bijna € 6.400. Een groter aandeel zzp'ers verdiende een modaal inkomen, in de modale inkomensklasse was de stijging met 5% het hoogst. Meer dan driekwart van de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw verdiende meer dan € 5.000.

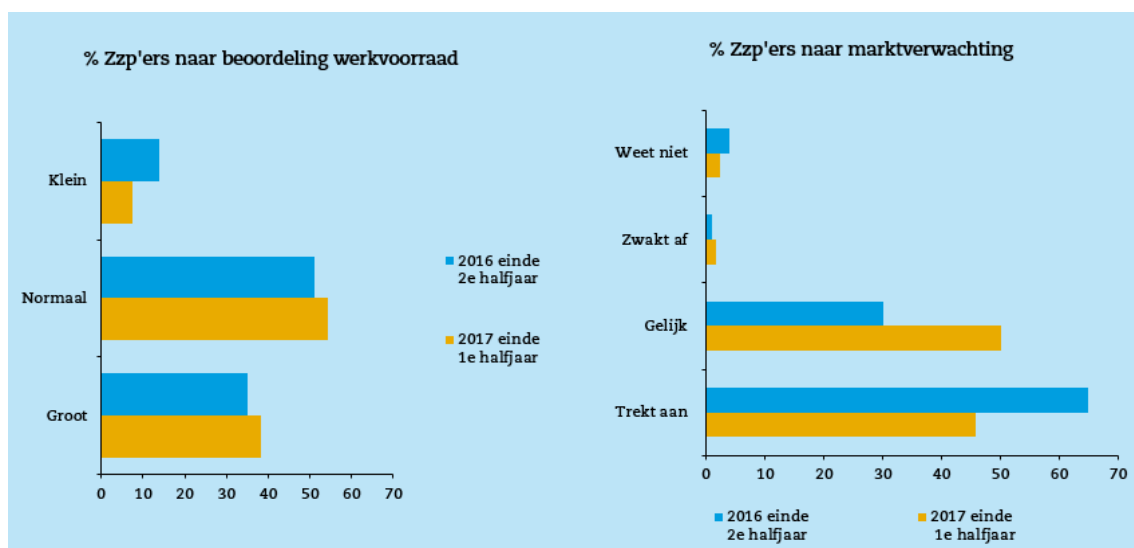
5.5 Orderportefeuille

Werkvoorraad neemt toe

De gemiddelde werkvoorraad nam in het eerste halfjaar van 2017 met één week toe ten opzichte van de tweede helft van 2016. Zzp'ers in de gespecialiseerde bouw gaven aan dat hun werkvoorraad gemiddeld 15 weken bedroeg. In lijn met de hoge werkvoorraad gaf een groter deel (+9%-punt) van de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw dan ook aan dat hun werkvoorraad hoger lag dan een halfjaar eerder.

Ook de meerderheid van de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw beoordeelde de werkvoorraad als 'normaal'. In tegenstelling tot een daling van de categorie 'normaal' in de algemene bouw en de gww is het aandeel in de categorie 'normaal' in de gespecialiseerde bouw toegenomen (+3%-punt). Een procentueel even grote toename vond plaats in de categorie die de werkvoorraad als 'groot' inschat. De helft van de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw verwacht dat de markt volgend jaar hetzelfde zal presteren als in afgelopen jaar. Hierin vond een stijging plaats van meer dan 20%-punt. Het aandeel dat verwacht dat de markt zal aantrekken is gedaald naar 46%. In het licht van de hoge werkvoorraad is het niet verwonderlijk dat zzp'ers in mindere mate verwachten dat de werkvoorraad in de toekomst nog verder zal groeien.

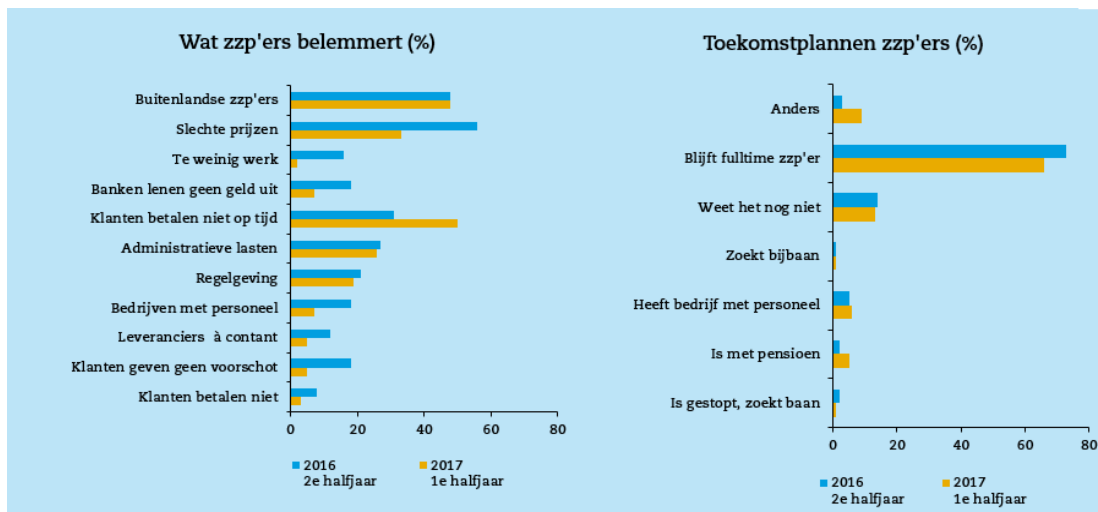

5.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Klanten die niet op tijd betalen in toenemende mate belemmerend

Meer dan 80% van de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw gaf aan geen belemmeringen te ondervinden bij het uitvoeren van de dagelijkse werkzaamheden. Dit is een zeer lichte stijging ten opzichte van een halfjaar daarvoor. In vergelijking met de algemene bouw en de gww leken zzp'ers in de gespecialiseerde bouw het minst last te hebben van belemmeringen. Wanneer

toch belemmeringen werden ondervonden, werden deze vooral veroorzaakt doordat klanten niet op tijd betalen en door concurrentie van buitenlandse zzp'ers. Het aandeel zzp'ers dat aangaf belemmeringen te ondervinden doordat klanten niet op tijd betalen is met bijna 20%-punt gestegen ten opzichte van een halfjaar eerder. Van alle andere belemmeringen hebben zzp'ers minder last gekregen ten opzichte van een jaar eerder. In vergelijking met de algemene bouw en de gww gaven zzp'ers in de gespecialiseerde bouw minder vaak aan volgend jaar zzp'er te zullen blijven. Toch gold dit nog steeds voor de overgrote meerderheid (66%). Relatief veel zzp'ers in de gespecialiseerde bouw gaven aan nog niet te weten wat zij volgend jaar zullen doen of dat zij iets anders gaan doen. Ook hier was het aandeel dat een vaste baan zoekt, zeer gering (1%).

6 Grond-, water- en wegenbouw

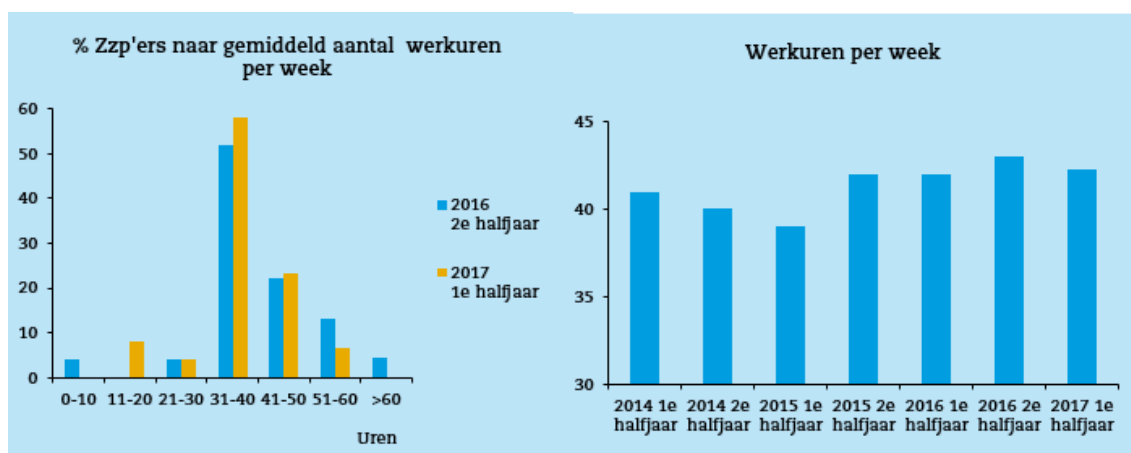
6.1 Gewerkte uren per week

Zeer lichte daling aantal gewerkte uren

Na een periode van stijging in het aantal werkuren per week vond in de eerste helft van 2017 een lichte daling plaats in het aantal gewerkte uren. In vergelijking met eerdere jaren lag het aantal gewerkte uren per week echter nog altijd hoog. Met een daling van iets minder dan één uur per week, lag het gemiddelde aantal werkuren onder zzp'ers binnen de infrasector afgerond op 42 uur. Deze kleine daling kan echter ook zijn ontstaan door steekproefeffecten.

Werkzaamheden binnen de gww zijn zeer divers en verschillen in de steekproef kunnen grote effecten hebben. Deze lichte daling kwam vooral voort uit een daling in het aandeel zzp'ers dat meer dan 50 uur per week werkte (-10%-punt). Dit kwam vooral ten goede aan het aandeel zzp'ers dat tussen 31 en 40 uur per week werkte. Het aandeel zzp'ers dat tussen 31 en 40 uur per week werkte lag eind 2016 al hoog en is nu met een stijging van 6%-punt nog hoger. Dit aandeel lag daarmee op 58%. Het gemiddelde aantal gewerkte uren per week lag hoog ten opzichte van eerdere jaren, uit de verdeling blijkt dit uit het feit dat zzp'ers in de infrastructuur vaker meer dan 40 uur per week (30%) werken dan minder dan 30 uur per week (12%).

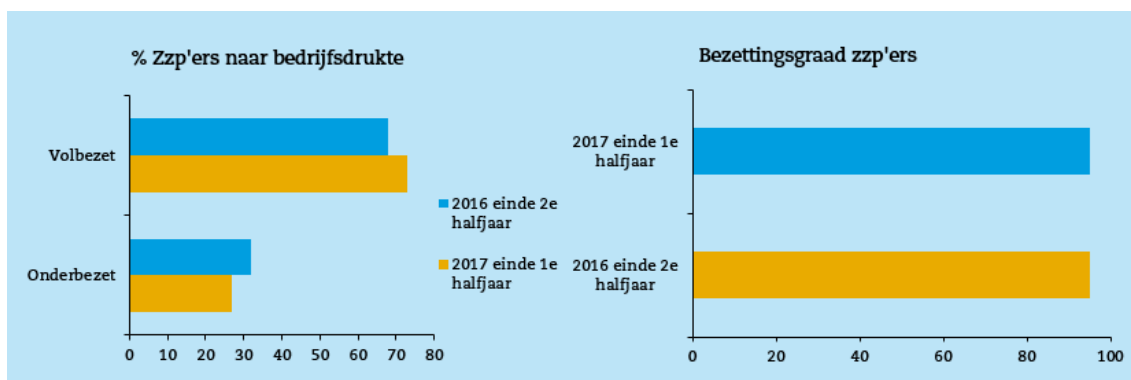
Opvallend is dat in de infrastructuur in het eerste halfjaar van 2017 niet minder werd gewerkt dan 10 uur per week en niet meer dan 60 uur per week.

Bezettingsgraad blijft gelijk

Aansluitend op het hoge gemiddelde aantal gewerkte uren per week, vond een stijging plaats in het aandeel zzp'ers dat aangaf volledig bezet te zijn en bleef de bezettingsgraad constant.

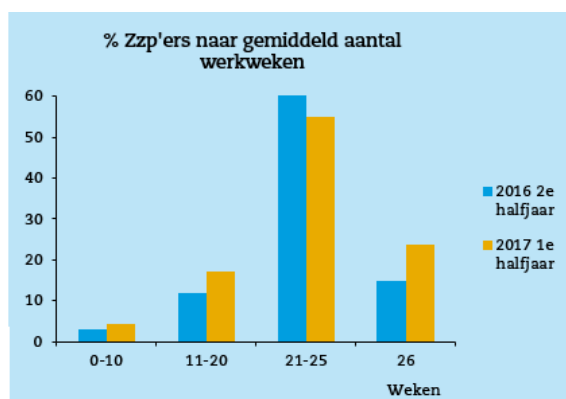
Het aandeel zzp'ers in de infrastructuur dat volledig bezet is, is in het eerste halfjaar van 2017 gestegen ten opzichte van het tweede halfjaar van 2016. Hierin vond een stijging plaats van 5%-punt, dit in tegenstelling tot de algemene en gespecialiseerde bouw waar juist een daling plaatsvond. De bezettingsgraad bleef onder zzp'ers in de infrastructuur constant op 95% en was hiermee het hoogst van alle sectoren binnen de bouw.

6.2 Gewerkte weken

Stabiel gemiddeld aantal gewerkte weken

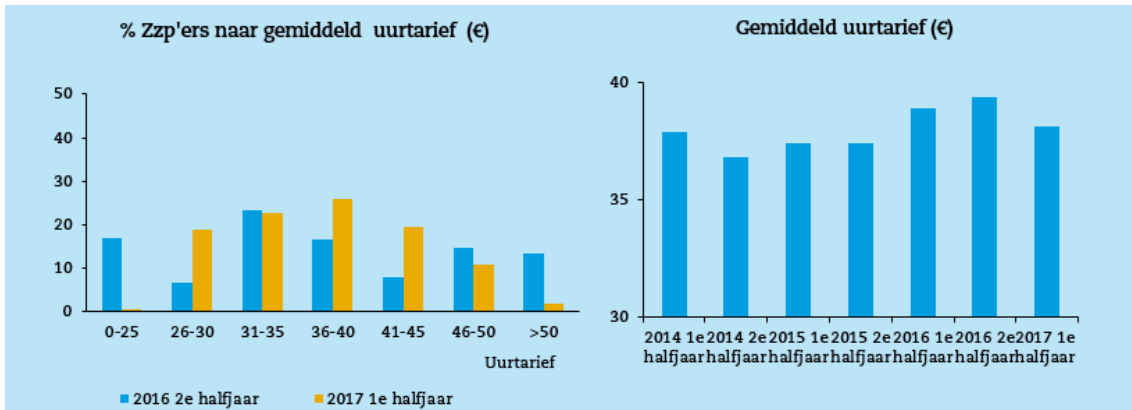
Onder zzp'ers in de infrastructuur bleef het gemiddelde aantal werkweken in de eerste helft van 2017 met 23 van de 26 weken gelijk ten opzichte van het halfjaar ervoor. Het aandeel dat tussen 21 en 25 weken werkte, daalde met 15%-punt. Een groot deel hiervan kwam terecht bij het aandeel dat alle weken werkte (+9%-punt), maar een deel van de zzp'ers ging ook minder werken. Het aandeel zzp'ers dat minder dan 20 weken heeft gewerkt is met 7%-punt toegenomen. Deze tegen elkaar in werkende effecten hebben geleid tot de stabilisatie van het aantal gewerkte weken.

6.3 Uurtarieven

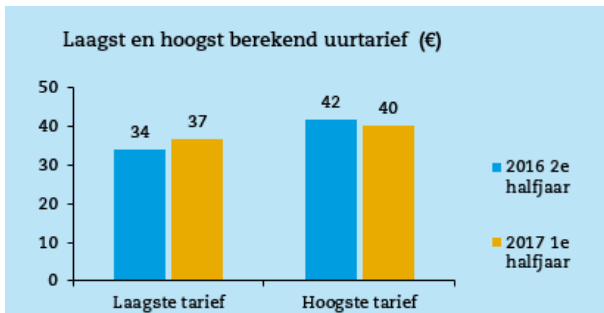
Uurtarief daalt

Zzp'ers in de infrastructuur hanteerden in het eerste halfjaar 2017 een lager uurtarief dan in het tweede halfjaar 2016. Het uurtarief van zzp'ers in de gww daalde met iets meer dan 3% naar € 38. Steekproefeffecten kunnen hier mogelijk een rol hebben gespeeld. Werkzaamheden binnen de gww zijn zeer divers (uiteenlopend van stratenmaker tot kraanmachinist) en een verschil binnen de steekproef kan leiden tot andere resultaten. Uit de verdeling blijkt dat een daling in het uurtarief wordt veroorzaakt door de sterke daling in de categorie die meer dan € 50 per uur ontvangt. Ook het aandeel dat tussen € 46 en € 50 per uur verdiende daalde. Tevens is het aandeel zzp'ers met een bovengemiddeld uurtarief (>€ 45) sterker teruggedrongen (-16%-punt) dan het aandeel in de lage categorie (<€ 36) is teruggedrongen (-5%-punt), wat de daling van het gemiddelde uurtarief verklaart.

Sterke stijging laagste tarief, daling hoogste tarief

Het verschil tussen het hoogste en het laagste uurtarief nam binnen de infrasector sterk af, door een stijging in het laagste uurtarief en een daling in het hoogste uurtarief. Het laagste uurtarief van zzp'ers in de infrastructuur steeg met € 3 naar gemiddeld € 37 per uur. Tegelijkertijd daalde het hoogste uurtarief van € 42 naar € 40. Het verschil tussen het hoogste en laagste tarief daalde hierdoor van bijna € 8 naar iets minder dan € 4.

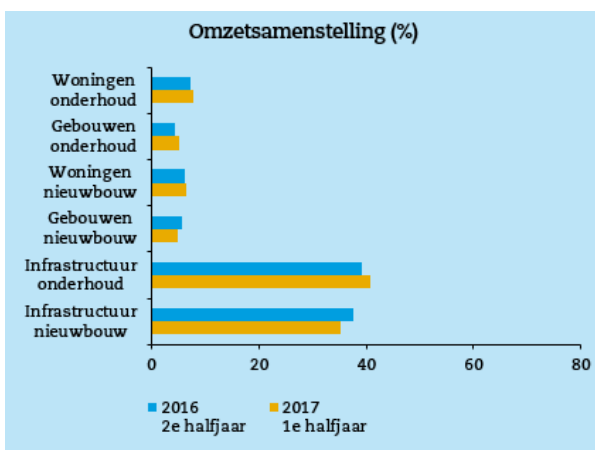

6.4 Omzet en bruto inkomen

Omzet en -aandeel uit infra-gerelateerd werk nemen sterk toe

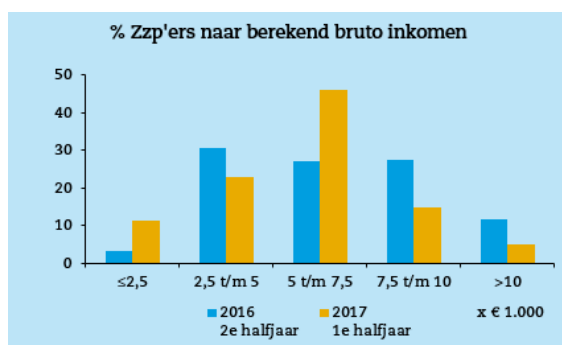
Ook binnen de gww steeg de berekende omzet. De stijging was echter licht (+0,2%) door de lichte daling in het uurtarief.

Meer dan driekwart van de omzet binnen de gww kwam voort uit werkzaamheden aan de infrastructuur. Werkzaamheden uit nieuwbouw van infrastructuur daalden licht met ongeveer 2%-punt, maar het aandeel uit onderhoud van de eigen sector steeg. Zowel in woningbouw als utiliteitsbouw veranderde in de eerste helft van 2017 weinig ten opzichte van de tweede helft 2016.

Lichte daling bruto inkomen

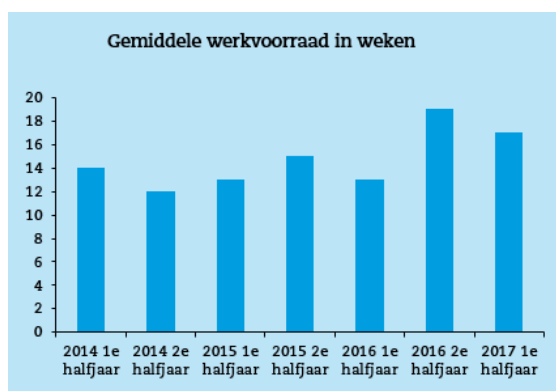
Het bruto inkomen in de infrasector is in het eerste halfjaar 2017 licht gedaald ten opzichte van het tweede halfjaar 2016. De daling bedroeg ongeveer € 80 en daarmee kwam het gemiddelde bruto inkomen uit op ongeveer € 6.100. Uit de verdeling blijkt dat deze daling vooral toe te schrijven was aan een halvering van het aandeel in de hoogste inkomensklassen (>€ 7.500). Het aandeel in de hoogste inkomensklassen lag in het eerste halfjaar van 2017 op 19%. Dit kwam vooral ten goede aan het aandeel in de modale inkomensklasse, die nu het grootste aandeel bevat (46%). Het aandeel in de laagste inkomensklassen (<€ 5.000) bleef min of meer constant ten opzichte van vorig jaar (ongeveer 35%).

6.5 Orderportefeuille

Werkvoorraad neemt af

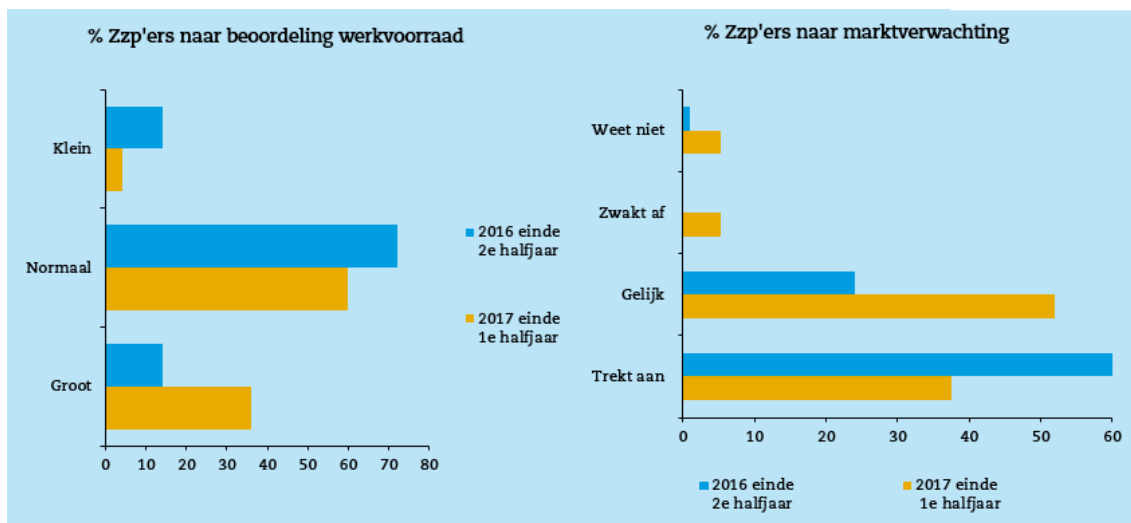
De werkvoorraad van zzp'ers in de infrasector daalde in de eerste helft van 2017 ten opzichte van de tweede helft van 2016. Begin 2017 bedroeg de gemiddelde werkvoorraad 17 weken, ten opzichte van 19 in het halfjaar daarvoor. In vergelijking met eerdere jaren is dit aantal weken echter nog altijd hoog. Het tweede halfjaar 2016 lijkt dan ook een uitschieter te zijn geweest. Een daling van de werkvoorraad lijkt opvallend, aangezien het aandeel van de zzp'ers dat aangeeft dat hun werkvoorraad groter is geworden, met bijna 10%-punt is gestegen.

Zzp'ers in de infra positief over werkvoorraad en marktverwachting

Zzp'ers binnen de infrasector gaven ten opzichte van een halfjaar eerder begin 2017 vaker aan dat hun werkvoorraad 'groot' was. Een meerderheid (60%) gaf aan dat de werkvoorraad 'normaal' was, maar hierin vond wel een daling plaats van 12%-punt. Het aandeel dat aangaf dat de werkvoorraad 'groot' was, steeg met meer dan 20%-punt en lag daarmee op 36%. Een groot deel van de zzp'ers geeft aan te verwachten dat de markt volgend jaar zal aantrekken, maar dit aandeel is gehalveerd ten opzichte van een halfjaar ervoor. Een stijging vond daarentegen plaats in het aandeel dat verwacht dat de markt volgend jaar gelijk zal blijven (+28%-punt) en daarmee valt de meerderheid (52%) momenteel in deze categorie. Een relatief groot deel van de zzp'ers in de infrasector (5%) gaf aan te verwachten dat de markt komend jaar

zal afzwakken. Dit is een forse stijging ten opzichte van de tweede helft van 2016, toen werd dit door geen enkele zzp'er aangegeven.

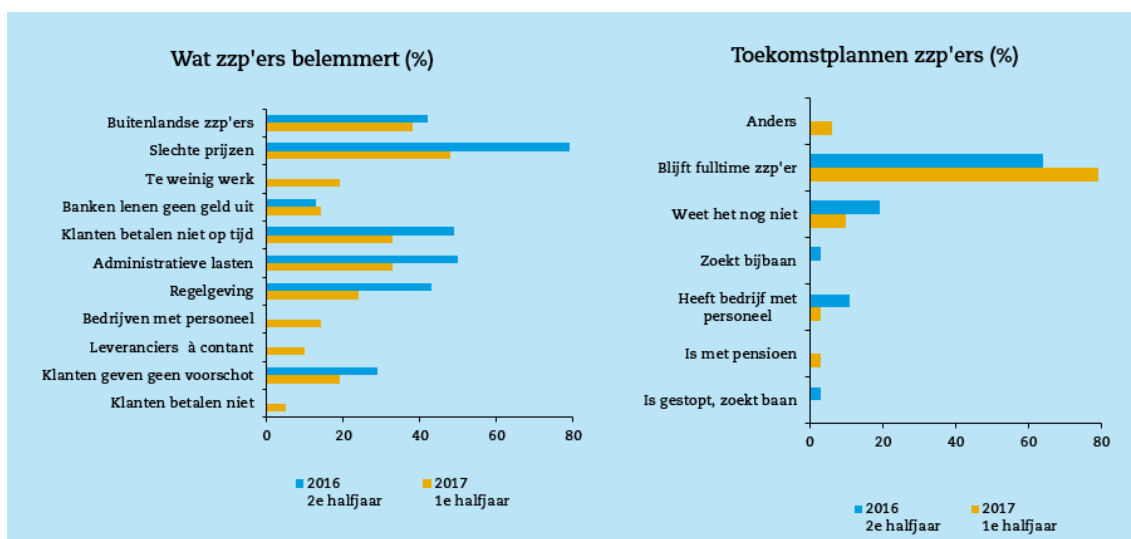
6.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Minder belemmering door slechte prijzen, meer belemmeringen door te weinig werk

Ruim 60% van de zzp'ers binnen de infrasector gaf aan geen last te hebben van belemmeringen. Dit ligt een stuk lager dan het aandeel in de algemene en gespecialiseerde bouw.

Belemmeringen werden vooral veroorzaakt door slechte prijzen, concurrentie van buitenlandse zzp'ers, klanten die niet op tijd betalen en administratieve lasten. Het aandeel dat aangaf dat zij belemmeringen ondervonden door slechte prijzen is het sterkst gedaald, maar nog steeds geeft bijna de helft (48%) van de zzp'ers in de infrasector dit aan. Ook in de infrasector worden meer belemmeringen ondervonden door te weinig werk.

Meer dan driekwart (79%) van de zzp'ers in de gww is van plan volgend jaar zzp'er te blijven. Hierin vond ten opzichte van een halfjaar eerder een forse stijging plaats van 15%-punt. Het aandeel zzp'ers dat een bedrijf met personeel gaat beginnen of nog niet zeker is over de toekomst is gedaald. Daarnaast geeft geen enkele zzp'er nog aan te stoppen als zzp'er en een vaste baan te zoeken of een bijbaan te zoeken naast het zzp-schap.

Bijlage

Voor het onderzoek is een steekproef getrokken van ruim 10.000 zzp'ers uit een populatie van ruim 137.000 zzp'ers, die in september 2017 stonden ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel in Nederland. De steekproef is gestratificeerd naar drie sectortypen conform de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) 2008 van het CBS. De responsgroep is ten opzichte van de steekproef representatief naar sectortype. De omvang van de respons is gebruikelijk voor onderzoeken onder kleine ondernemers en ligt in lijn met die van eerdere onderzoeken onder zzp'ers. De uitkomsten zijn naar sector naar het totaal van de populatie gewogen.

Tabel A Samenstelling populatie, steekproef en responsgroep naar sectortype

Sectortype	Populatie*	%	Steekproef	%	Responsgroep	%
Algemene bouw (SBI 41)	60.600	44	3.700	36	162	33
Grond-, water- en wegenbouw (SBI 42)	7.000	5	1.600	16	76	16
Gespecialiseerde bouw (SBI 43)	69.600	51	5.000	49	251	51
Totaal	137.200	100	10.000	100	489	100

*Betreft het gemiddelde aantal zzp'ers dat in de eerste helft van 2016 in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel stond ingeschreven

Bron: EIB en KvK

Tabel B Samenstelling steekproefpopulatie en responsgroep naar regio, procenten

Regio	Steekproef	Responsgroep
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	0	0
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	14	17
West (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht)	58	50
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	28	33
Totaal	100	100

Bron: EIB

Begrippenlijst

Arbeidsvolume

Het aantal gewerkte uren per week keer het aantal gewerkte weken per jaar, vermenigvuldigd met het aantal zzp'ers in de eerste helft van 2017.

Berekende omzet

Omzet berekend op basis van het aantal gewerkte uren per week, weken per halfjaar, het gehanteerde uurtarief en het aantal zzp'ers in het eerste halfjaar van 2017.

Bezettingsgraad

Het werkelijk aantal gewerkte uren afgezet tegen dat wat mogelijk geweest zou zijn bij volledige bezetting.

Bruto inkomen

Gemiddelde aantal gewerkte uren per week keer het gemiddelde aantal gewerkte weken, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief (arbeidsinkomen inclusief overhead, exclusief inkoop).

Uurtarief

Gemiddeld bruto uurtarief, inclusief opslagen algemene kosten, risico en winst.

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00
eib@eib.nl
www.eib.nl